

USTAVNI SUD CRNE GORE

U-VII br. 17/18

3. maj 2018. godine

Podgorica

Ustavni sud Crne Gore, u sastavu: predsjednik Dragoljub Drašković i sudije - Milorad Gogić, Miodrag Iličković, Desanka Lopičić, Mevlida Muratović, Hamdija Šarkinović i Budimir Šćepanović, na osnovu odredaba člana 149. stav 1. tačka 7. Ustava Crne Gore, člana 37. tačka 6. i člana 49. tačka 3. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", broj 11/15.), na sjednici od 3. maja 2018. godine, većinom glasova, donio je

R J E Š E N J E

I ODBACUJE SE žalba Mladena Bojanića, kandidata za Predsjednika Crne Gore, izjavljena na akt o utvrđivanju Konačnih rezultata za izbor Predsjednika Crne Gore, broj 591, od 28. aprila 2018. godine, koje je utvrdila Državna izborna komisija, kao nedopuštena.

II Ovo rješenje objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

O b r a z l o ž e n j e

11. Mladen Bojanić, kandidat za Predsjednika Crne Gore, iz Podgorice, podnio je Ustavnom sudu Crne Gore žalbu protiv akta o utvrđivanju Konačnih rezultata za izbor Predsjednika Crne Gore, označenog u izreci.

1.1. U žalbi je, pored ostalog, navedeno: da su konačni rezultati za izbor Predsjednika Crne Gore utvrđeni uz brutalno kršenje odredaba čl. 17., 18., 21., 22., člana 30. stav 1., čl. 31., 32. i 109. Zakona o izboru odbornika i poslanika, člana 5., člana 8. stav 1. i člana 14. Poslovnika o radu Državne izborne komisije, jer je predsjednik Državne izborne komisije spriječio 17 prisutnih članova Državne izborne komisije da punovažno odlučuju, odnosno glasaju o utvrđivanju Konačnih rezultata za izbor Predsjednika Crne Gore; da je predsjednik Državne izborne komisije, umjesto da se stara o zakonitom sprovođenju izbora, potpomognut od strane pet prisutnih članova svjesno pribjegao kršenju Zakona, kako bi se utvrdili Konačni rezultate izbora za Predsjednika Crne Gore; da osporeni akt nije mogao biti donijet bez glasanja članova Državne izborne komisije i da je ovakvo postupanje imalo za cilj da se simuliranim održavanjem sjednice utvrde Konačni rezultati izbora za Predsjednika Crne Gore, na način koji je u suprotnosti sa Zakonom o izboru odbornika i poslanika i Poslovníkom o radu Državne izborne komisije. Predlaže da Ustavni sud, saglasno odredbi člana 73. Zakona o Ustavnom sudu, poništi osporeni akt, obustavi njegovo izvršenje i time spriječi utvrđivanje konačnih rezultata izbora za Predsjednika Crne Gore, jer bi, u suprotnom, nastupile neotklonjive štetne posljedice.

2. Državna izborna komisija, na zahtjev Ustavnog suda, dostavila je sljedeću dokumentaciju: odgovor Državne izborne komisije broj 591/4, od 1. maja 2018. godine, akt o utvrđivanju Konačnih rezultata izbora za Predsjednika Crne Gore, broj 591, od 28. aprila 2018. godine i Zapisnik sa 73. sjednice Državne izborne komisije, broj 590/2, od 28. aprila 2018. godine.

2.1. U odgovoru Državne izborne komisije navedeno je: da su navodi podnosioca žalbe, kojima se ukazuje da je predsjednik Državne izborne komisije spriječio članove Državne izborne komisije da punovažno odlučuju o konačnim rezultatima izbora, neosnovani; da su Konačnim rezultatima izbora za Predsjednika Crne Gore, u materijalnom (sadržinskom) smislu, saglasno odredbama člana 99. Zakona o izboru odbornika i poslanika i čl. 9. i 15. Zakona o izboru Predsjednika Crne Gore, utvrđeni podaci: o broju birača upisanih u birački spisak, ukupan broj birača koji su glasali, broj birača koji su glasali na biračkom mjestu, broj birača koji su glasali van biračkog mjesta, broj primljenih glasačkih listića, broj upotrijebljenih glasačkih listića, broj neupotrijebljenih glasačkih listića, broj važećih glasačkih listića, broj nevažećih glasačkih listića i broj glasova koje su dobili pojedini predsjednički kandidati; da konačni rezultati izbora za Predsjednika Crne Gore predstavljaju konačnu konstataciju nespornih i ukupnih rezultata nakon sprovedenih izbora, koje je utvrdila Državna izborna komisija na osnovu izvještaja opštinskih izbornih komisija i izbornih komisija Glavnog grada Podgorica i Prijestonice Cetinje, na nivou Crne Gore kao jedinstvene izborne jedinice; da u toku izbornog postupka Državna izborna komisija nije rješavala ni po jednom prigovoru, niti je na sjednici koja je održana povodom utvrđivanja Konačnih rezultata izbora za Predsjednika Crne Gore istaknut prigovor na brojčani iskaz dobijenih glasova kandidata za Predsjednika Crne Gore; da članovima proširenog sastava Državne izborne komisije nije bilo uskraćeno pravo na učestvovanje i odlučivanje, pri čemu ni jedan član Državne izborne komisije, u dijelu utvrđivanja konačnih rezultata izbora, nije imao primjedbi na samu sadržinu konačnih rezultata izbora i da podnošenje žalbe ima za cilj opstrukciju utvrđivanja Konačnih rezultata izbora za Predsjednika Crne Gore, održanih 15. aprila 2018. godine.

3. Osporenim aktom Državne izborne komisije utvrđeni su Konačni rezultati izbora za Predsjednika Crne Gore koji su održani 15. aprila 2018. godine.

4. Ustavni sud je, nakon razmatranja žalbe i osporenog akta Državne izborne komisije, utvrdio da su se stekli uslovi iz odredbe člana 37. tačka 6. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore da se žalba odbaci.

5. Za odlučivanje u konkretnom predmetu pravno relevantne su odredbe sljedećih propisa:

Ustava Crne Gore:

“Član 16. tačka 1.

Zakonom se, u skladu sa Ustavom, uređuju:

1) način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje;

Član 45.

Pravo da bira i da bude biran ima državljanin Crne Gore koji je navršio 18 godina života i ima najmanje dvije godine prebivališta u Crnoj Gori.

Biračko pravo se ostvaruje na izborima.

Biračko pravo je opšte i jednako.

Izbori su slobodni i neposredni, a glasanje je tajno.

Član 149. stav 1. tačka 7.

Ustavni sud odlučuje:

7) o izbornim sporovima i sporovima u vezi sa referendumom koji nijesu u nadležnosti drugih sudova.“

Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 11/15.):

“Član 37. tačka 6.

Ustavni sud će odbaciti predlog, inicijativu, ustavnu žalbu, žalbu, odnosno drugi podnesak kojim se pokreće postupak kad:

6) ne postoje druge pretpostavke za odlučivanje o osnovanosti podneska.

Član 49. tačka 3.

Ustavni sud rješenjem:

5) odbacuje predlog, inicijativu, ustavnu žalbu, žalbu i drugi podnesak u slučajevima iz člana 37. ovog zakona.

Član 97. stav 1.

Postupak odlučivanja o povredi prava u toku izbora poslanika i odbornika pokreće se podnošenjem žalbe na rješenje nadležne izborne komisije kojim je odbačen ili odbijen prigovor protiv odluke, radnje ili propusta biračkog odbora, odnosno opštinske izborne komisije.”

Zakona o izboru Predsjednika Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", broj 17/07):

“Član 9.

Odredbе Zakona o izboru odbornika i poslanika koje se odnose na: biračko pravo; utvrđivanje i oglašavanje liste kandidata; predstavljanje kandidata; način organizovanja izbora; oblik i sadržinu glasačkog listića; glasanje na biračkom mjestu i van biračkog mjesta i zaštitu biračkog prava shodno se primjenjuju na izbor Predsjednika, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 15.

Državna izborna komisija utvrđuje konačne rezultate izbora, u roku od 12 časova od isteka roka za podnošenje prigovora, odnosno žalbi, odnosno od konačnosti ili izvršnosti odluka donesenih po prigovoru ili žalbi.

Član 16.

Za Predsjednika izabran je kandidat koji je dobio više od polovine važećih glasova birača koji su glasali.”

Zakona o izboru odbornika i poslanika (“Službeni list Republike Crne Gore”, br. 4/98., 17/98., 14/00., 9/01., 41/02., 46/02., 48/06. i “Službeni list Crne Gore”, br. 46/11. i 14/14.):

“Član 8.

Zaštitu biračkog prava obezbjeđuju izborne komisije, Ustavni sud Crne Gore i nadležni sudovi.

Član 12.

Izbor poslanika obavlja se u Crnoj Gori kao jedinstvenoj izbornoj jedinici.

Član 32.stav 1. tač. 11. i 12.

Državna izborna komisija:

11) utvrđuje rezultate izbora za poslanike, kao i broj glasova za svaku izbornu listu i utvrđuje broj mandata koji pripada svakoj izornoj listi za izbor poslanika;

12) javno objavljuje ukupne rezultate za izbor poslanika i po svakom biračkom mjestu u Crnoj Gori.

Član 92. stav 4.

Opštinska izborna komisija utvrđuje rezultate glasanja za poslanike na biračkim mjestima na svom području, najkasnije u roku od 12 časova od dostavljanja izveštaja sa biračkih mjesta i o tome dostavlja izveštaj sa zapisnikom o svom radu Državnoj izornoj komisiji.

Član 98. stav 2.

Državna izborna komisija utvrđuje konačne rezultate izbora za poslanike u roku od 12 časova od isteka roka za podnošenje prigovora, odnosno žalbi, odnosno od konačnosti ili izvršnosti odluka donešenih po prigovoru ili žalbi.

Član 99.

O konačnim rezultatima izbora opštinska izborna komisija za izbor odbornika, a Državna izborna komisija za izbor poslanika javno objavljuje podatke o:

- 1) broju birača upisanih u birački spisak;
- 2) broju birača koji su glasali na biračkom mjestu;
- 3) broju birača koji su glasali van biračkog mjesta;
- 4) broju birača koji su glasali;
- 5) broju primljenih glasačkih listića;
- 6) broju neupotrijebljenih glasačkih listića;
- 7) broju upotrijebljenih glasačkih listića;
- 8) broju nevažećih glasačkih listića;
- 9) broju važećih glasačkih listića;
- 10) broju glasova koje su dobile pojedine izborne liste;
- 11) broju mandata koje su dobile pojedine izborne liste.

Konačni rezultati izbora za poslanike objavljuju se u "Službenom listu Crne Gore", a za odbornike u "Službenom listu Crne Gore - opštinski propisi", najkasnije u roku od 15 dana od dana održavanja izbora.

Član 110. stav 2.

Protiv rješenja Državne izborne komisije kojim je odbačen ili odbijen prigovor može se izjaviti žalba Ustavnom sudu Crne Gore."

6. Iz citiranih odredaba Ustava proizilazi da se zakonom, u skladu s Ustavom, uređuje način ostvarivanja sloboda i prava građana, pa i biračkog prava, koje se ostvaruje na izborima i, s tim u vezi, zaštita tog prava. Zakonom o izboru odbornika i poslanika, koji je *lex specialis* u oblasti ostvarivanja biračkog prava, pored ostalog, propisan je način ostvarivanja zaštite biračkog prava u postupku izbora odbornika i poslanika, koji zbog načela koncentracije pojedinih izbornih radnji podliježe strogim formalnim pravilima izbornog postupka. Izborni spor se, u tom smislu, odnosi na odlučivanje nadležnih organa o svim povredama pravila izbornog postupka, od trenutka raspisivanja izbora do utvrđivanja konačnih rezultata. Zaštitu biračkog prava, u svim fazama izbornog procesa, s aspekta institucionalnih garancija, saglasno odredbi člana 8. Zakona, obezbjeđuju izborne komisije, Ustavni sud Crne Gore i nadležni sudovi.

6.1. Odredbom člana 9. Zakona o izboru Predsjednika Crne Gore propisano je da se na izbor Predsjednika, shodno primjenjuju odredbe Zakona o izboru odbornika i poslanika koje se odnose na: biračko pravo; utvrđivanje i oglašavanje liste kandidata;

predstavljanje kandidata; način organizovanja izbora; oblik i sadržinu glasačkog listića; glasanje na biračkom mjestu i van biračkog mjesta i zaštitu biračkog prava, ako ovim zakonom nije drukčije određeno. Odredbom člana 97. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu propisano je da se postupak o povredi prava u toku izbora odbornika i poslanika pokreće podnošenjem žalbe na rješenje nadležne izborne komisije kojim je odbačen ili odbijen prigovor protiv odluke, radnje ili propusta biračkog odbora, odnosno opštinske izborne komisije, a odredbom člana 110. stav 2. Zakona o izboru odbornika i poslanika da se žalba Ustavnom sudu Crne Gore može izjaviti protiv rješenja Državne izborne komisije kojim je odbačen ili odbijen prigovor. Iz citiranih odredaba člana 97. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu i člana 110. stav 2. Zakona o izboru odbornika i poslanika, po ocjeni Ustavnog suda, proizilazi da se žalba o povredi prava u toku izbora odbornika i poslanika pokreće podnošenjem žalbe na rješenje nadležne izborne komisije, kojim je odbačen ili odbijen prigovor, odnosno, da predmet žalbe kod Ustavnog suda, zbog eventualnih povreda prava u toku izbora, može biti samo rješenje Državne izborne komisije kojim je prigovor odbačen ili odbijen.

6.1.1. U konkretnom slučaju, Ustavni sud je utvrdio da je žalba izjavljena protiv akta Državne izborne komisije o utvrđivanju Konačnih rezultata izbora za Predsjednika Crne Gore, održanih 15. aprila 2018. godine. Naime, Državna izborna komisija je, saglasno odredbama čl. 9., 15. i 16. Zakona o izboru Predsjednika Crne Gore, nakon isteka zakonskog roka za podnošenje prigovora, odnosno žalbe, odnosno od konačnosti ili izvršnosti odluka donesenih po prigovoru ili žalbi, na osnovu izvještaja izbornih komisija opština, Glavnog grada i Prijestonice, utvrdila konačne rezultate izbora za Predsjednika Crne Gore. U materijalnom, sadržinskom smislu, osporenim aktom Državne izborne komisije o utvrđivanju Konačnih rezultata za izbor Predsjednika Crne Gore, saglasno odredbama člana 99. stav 1. Zakona o izboru odbornika i poslanika, utvrđeni su podaci o broju birača koji su glasali: na biračkim mjestima; birača koji su glasali van biračkog mjesta, odnosno putem pisma; primljenih glasačkih listića; upotrijebljenih glasačkih listića; neupotrijebljenih glasačkih listića; važećih glasačkih listića; nevažećih glasačkih listića; broj glasova koje su dobili pojedini kandidati za Predsjednika Crne Gore (Marko Milačić, Mladen Bojanić, Hazbija Kalač, Vasilije Miličković, Dobrilo Dedeić, dr. Draginja Vuksanović i Milo Đukanović) i da je kandidat Milo Đukanović izabran za Predsjednika Crne Gore.

6.1.1.1. Osporeni akt o utvrđivanju Konačnih rezultata izbora za Predsjednika Crne Gore, koji je, na osnovu ovlašćenja iz odredbe člana 15. Zakona o izboru Predsjednika Crne Gore, utvrdila Državna izborna komisija, na sjednici od 28. aprila 2018. godine, po nalaženju Ustavnog suda, u formalnom, kao ni u materijalnom, sadržinskom smislu, nema karakter rješenja kojim je odbačen ili odbijen prigovor protiv rješenja Državne izborne komisije. Konačni rezultati izbora za Predsjednika Crne Gore utvrđeni osporenim aktom, po ocjeni Ustavnog suda, predstavljaju konačnu konstataciju nespornih i ukupnih rezultata nakon sprovedenih izbora i isteka zakonskog roka za podnošenje prigovora, odnosno žalbi, odnosno od konačnosti ili izvršnosti odluka donijetih po prigovoru ili žalbi, do kojih je Državna izborna komisija došla računskom operacijom na osnovu izvještaja izbornih

komisija opština, Glavnog grada i Prijestonice. S obzirom na to da je postojanje rješenja Državne izborne komisije, kojim je odbačen ili odbijen prigovor, procesna pretpostavka dopustivosti zahtjeva ustavnosudske zaštite u izbornom sporu, Ustavni sud je utvrdio da akt Državne izborne komisije o utvrđivanju konačnih rezultata izbora, pa i osporeni akt o utvrđivanju Konačnih rezultata izbora za Predsjednika Crne Gore nije akt za čiju zaštitu je, u smislu odredaba člana 97. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu i člana 110. stav 2. Zakona o izboru odbornika i poslanika, nadležan Ustavni sud, zbog čega žalba nije dopuštena.

6.1.2. Ustavni sud je, ovakav stav zauzeo i u postupcima po žalbama izjavljenim protiv akata o utvrđivanju konačnih rezultata za izbor poslanika u Skupštinu Republike Crne Gore, u predmetu U br. 57/01, od 6. maja 2001. godine, o utvrđivanju rezultata za izbor predsjednika Republike Crne Gore, u predmetu U br. 109/02, od 26. decembra 2002. godine, o utvrđivanju Konačnih rezultata za izbor poslanika u Skupštinu Crne Gore u predmetu U-VII br. 14/16, od 3. novembra 2016. godine i dr.

7. U pogledu zahtjeva podnosioca žalbe za obustavu izvršenja akta o utvrđivanju Konačnih rezultata izbora za Predsjednika Crne Gore, Ustavni sud ukazuje da iz odredaba člana 150. stav 4. Ustava Crne Gore, člana 63. i člana 73. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore proizilazi mogućnost da Ustavni sud u toku postupka, na zahtjev podnosioca, obustavi izvršenje pojedinačnog akta ili radnje preduzetih na osnovu zakona, drugog propisa ili opšteg akta čija se ustavnost ili zakonitost ocjenjuje i u postupku po ustavnoj žalbi, do donošenja konačne odluke, ako bi njihovim izvršenjem mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice, ukoliko podnosilac učini izvjesnim nastupanje neotklonjivih štetnih posljedica, ali ne i pojedinačnih akata donijetih u izbornom postupku.

8. Na osnovu iznijetih razloga, riješeno je kao u izreci.

II1. Odluka o objavljivanju ovog rješenja zasnovana je na odredbama člana 151. stav 2. Ustava Crne Gore i člana 51. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore.

PREDSJEDNIK,
dr Dragoljub Drašković, s.r.